

ПРЕГЛЕД НЬИГА

ЈЕСЕЊЕ МЕЛОДИЈЕ

Песме Јеле Спиридоновић-Савић

Јела Спиридоновић има унутрашњи живот, постојан, скоро заветан, који сакине у себи дух неуздошног и немилордно али уметнички вајалик овог ~~мистичног~~ песника. Унутрашњи живот не иде по нужности с талентом. Он се додаје таленту, боље рећи, талент се додаје унутрашњем животу.

Свет Јеле Спиридоновић није простиран, али се скоро у целини везује за метафизичке мотиве. Кад један песник неодоливо везује свој свет за метафизичке идеје, не значи да је филозоф. Значи оно што је за песника више, да је суптилан песник у вишој категорији поетског савладавања живота и уметничких нагона. У својим репрезентативним песмама, онима које су исцвати унутрашњег живота њеног, не само варијације душничких мотива, Јела Спиридоновић је јасно открила шта ради, куда је вуче, куда мора. Она се бори за духовно спасење своје, и стреми даље и даље, од спасења кроз поезију до спасења кроз религију. Између та два сигурна пристапа, амбис је. А преко тог амбиса лелуја обешен мост, начињен од онога од чега сви мостови над амбисима.

Преко тога моста прелазе Јеле Спиридоновић инспирације, визије, персонификоване ~~идеје~~ идеје њене; луталица, монах, уседелица, морнар. Те персонификације су људи, али раширењи и раствајени у спиритуалне немире, који не стају. Њих вуче, вара, мучи и усхићава тајанствена мета, вера у тајанствену мету, морње ка тајанственој мети. Сигнал за мету је увек нешто бело. Бело је у поезији Јеле Спиридоновић вилински и сабласни симбол у најразноврснијим предметима и појавама. Нешто бело трепери у свакој песми кроз коју неутољива жеља вуче: онога што је друмом опчаран, онога што је Богом опчаран, онога што је морем опчаран, ону што је чекањем опчарана, ~~коју~~ која магле болне главе осећа као венац белих ружа — вуче их све заједно, напослетку, у мир смрти, или у метаморфозу земаљског разума у надземаљски.

Како се један свет, једно знање, један дар везују за метафизичке идеје, показује, генијално, грчка мисао. Ватра је проучена као оно што се у све претвара, и све у себе претвара, и зато сматрана као основна суштансница света. Али је ту космогонију такнула метафизичка мисао: Гле, ватра лети, вијори, лиже, истеже се, игра, тану се, мења боје, врелину, облике. Сав свет је дакле већан немир и ток, и ништа не може настати, све само постаје и нестаје. Збиља, учење о ватри постало је, и прошло. Метафизичка идеја о ватри, зачуде, стоји, вечна је. У поезији Јеле Спиридоновић има од ~~тако~~ ватре, која тајнома тумачи свет. Радости и поноси разума и срца плини, остају само дивне, бездане, тужне метафизичке тајне. Ка тим тајнома се иде кроз подвиге, али мета се не постиже никада, никада. Тога су симболи: луталица, морнар, уседелица, монах, разум земаљски који је добио крила и понео се над земљу.

Јеле Спиридоновић духовни нагони подвижнички су. Она крчи ~~и~~ за несена и гоњена, носи у руци све тильку у којој цвета бео пламен што продире у тајанствено, али и пије очи и умара свест свакидашњу. Та ко су јеочили за својим подвигима

један немачки и један француски песник, песници метафизичких чесници. Рано је писао: о расту песника, који све јаче бива побеђиван од све вишега. А Жуб тражи од Бога: да удаљује његово последње одмаху. Од те класе песника је Јела Спиридоновић ~~по~~ по храбrosti да иде за онима њеном "срцу милима" који никада не стижу мети. Песме као што су За миле моз срца, Песма полуделе, Монахова седница, добар део Песникова календара, Сафо Клаис, јесу докази да се од менталног става Јеле Спиридоновић до песничког делања њеног, раздробљују и сагоревају ~~и~~ мали светови топлог еротизма ~~и~~ онога што ће рука с белом светиљком ~~помагати~~ последњих пре рада. Све ~~ко~~ што је најмилје било, и најбоље упознато, носи се онамо баш зато да би немогућно било вратити то никада натраг, себи. Наведене песме, и друге, симболи су за ону ~~ватру~~ ватру која од црвене енергије поста бела ~~метафизика~~. Лета ~~која~~ ~~избацила~~ је песма Сафо Клаис.

Играј ми Клаис!
Другарице моја у крви немиру и у срца болу.
Сестро у Аполу,

Играј ми бледу лабудову песму.

Лабуда песма: сребро између грања,
Лабуда песма: поздрав растављања,
Лабуда песма: кликтај умисања.

Играј ми, Клаис, врту белих сања!
Затвори врата свих... о свих Чекања,
Затвори врата свих... о свих Сејања.

~~У~~ ~~твој~~ песми ~~иза~~ ~~твој~~ ~~свакога~~, правој.

Твоја је песма ~~иза~~ ~~твој~~ ~~свакога~~.
~~Т~~ преобразјай жеђи за смрђу у усхићење пред игром која игра лабудову песму. ~~Сва~~ ~~изнад~~

Јеле Спиридоновић ~~иза~~ ~~твој~~ ~~свакога~~ да ~~ниже~~ ~~песми~~ ~~иза~~, она ради на ~~тешкој~~ ~~редукцији~~ ~~из~~ поезије у један боли свет, ~~иза~~ ~~твој~~ ~~свакога~~ свакијеј. И много ће још радији на томе. Као и њен монах, она зна да све аскезе једва помажу да се човек престане везивати за драго, за цвеће, птице, и незнане друштве по свету.

А да се за птице, ил незнана брата,
ил звезде и цвеће,
и сувице везао не би,
пошњи ми што пре Твог ангела
с крилима,
нека ме води Теби.

Радиће на свом највишем задатку и Јеле Спиридоновић до смрти. Али не оставити једно потресно метафизичко обележје ~~из~~ унутрашњег жијеља.

Исидора Секулић

Скупштина бановинског одбора Учитељског удружења у Љубљани

Љубљана, 7 новембра

Под претседништвом претседника бановинског одбора Југословенског учитељског удружења г. Методија Хумела одржана је јуче конференција функционера свих српских организација и чланова управе бановинског одбора. У своме извештају г. Хумел је нагласио потребе Југословенског учитељског друштва.

Претседнички извештај примљен је са великом интересовањем. Затим је дао извештај главни секретар секције г. Супанчић, а извештаје су дали и остали функционери.